maximum. Quòd soni, cùm non ex contrarijs componantur, in infinitum extendantur, ut numeri, sed colores finibus circunscribuntur. Saporum uerò & qualitatum tactu perceptibilium, exiguus est numerus sensui congruentium, quia medium in unoquoq; genere, unum tantùm est: & hoc solùm sensui conuenit. Odorum uerò multiplex, cùm proportione non constet, sed genere, iucunditas: nec medio, ut tactu & gustu: quoniam non erat illorum tanta uis in mutando uelut in saporibus, & calido, & frigido: ob hæc igitur innumera est copia odorum, quibus homines delectantur. At belluæ, licet omnes percipere possint, ut canes, solis tamen ciborum delectantur.

METALLICA.

CAP. XV.

Succinum quomodo generetur & colligatur.

INTER metallica succinum, præstantissimum esse uidetur, duritie simile lapidi, splendore chrysolitho, uiribus magneti, usu medicamento, miraculo nulli compar, odore simile thuri. Nanque refert Hector Boëthius, quandoq; appulsam ingentem molem Buthquhaniæ (ea pars est Scotiæ, ab Oriente sita, in mare prominens, contermina Morauiæ, ubi Buthania promontoriũ) pastores ubi odorẽ præsenserunt, nunciasse Sacerdoti: illũ pro thure, nõ magnã quantitatẽ collegisse: reliquũ quod maximi equi molẽ excedebat, dissipatũ à pastoribus, ut uix ex tanta quãtitate perexigua portio in manus ipsius Boëthij peruenerit. Fit igitur ex spuma oceani septentrionalis, allisa diu littoribus ac scopulis, ut lentore suo &

animalia exigua sibi implicet grato aspectu, & sordes quibus impurum redditur. Quòd si antequam durescat, colligatur, inefficax omninò est, & inutile: inuenitur autem immixtum algæ: copiosum uerò, & quod ad nos conuehitur (ut aliâs dixi) colligitur in quadam penè insula Sudinorum, qui nunc uocãtur Brusci, in Prussia, nunc Borussia, iuxta Veneticum sinum, & sunt orientaliores ostijs Vistulæ fluuij: ubi triginta pagi huic muneri destinati sunt: nam solis illis succinum colligere licet. quod collectum præfectis ex longa consuetudine, quæ uim legis habet, pro pari salis pondere dare coguntur. Itaq; sic colligunt uiri nudi, ubi uentus Corus, Fauonius, aut Trascias spirauerit, impellens mare ad littus, resederitq;, capta occasione siue interdiu ea occurrat, seu noctu, cum hastis longis, in quarum summitatibus reticuli sint diducti furcula: ubi fluctus recedere incipit, accurrunt & colligunt reti, protinusq; fugiunt: hos excipiunt uxores, quæ tuguriolis eos fouent igne ciboq;, quẽ secum detulerunt, ut robustiores reuertantur ad piscandum. Nec obstat quòd Munsterus herbam pulegio similem, Boëthius algam esse dicat: quia ratio littorum hoc efficit. Nam iuxta Scotiam communi maris herbæ miscetur, in Sudinis herbæ littoris. Colliguntur & tota illa ora maritima, sed non cum retibus, uerum uel relictum in maris littore, ut iuxta Helam & apud Pomerianos ac Sueuos, uel effoditur longa uetustate iam limo obrutum, ut apud Dantiscum. In pretio maximo candidum est. Tanta uerò est copia, ut uectigal quod è Sudinis solùm excipitur, septem millia coronatorum aureorum excedat. Constat itaque, nõ ex simplici maris spuma gigni, nam ubiq; gignerentur, sed è spuma cetorum. Neq; enim absurdum est, quòd in Indico mari reiectum cum aqua per modum torrentis effusa,

fusa, concrescit in ambram tam pretiosam, in septentrione succinum efficere. Atq; id mihi ualde uerisimile rationibus multis uidetur. Vnde nostra lingua, quasi diuinante, utrunque genus ambram appellare solemus: sed illam ambram canis, seu orientalem: hanc giallam, id est, croceam. Argumento igitur est, nullibi in nostro mari inueniri ullum genus horum, quod phocæ nullæ sint: licet nec bitumen, nec spuma desit. Et quòd si spuma sola fieret, uel etiam bitumine, longè maior quantitas ex eo colligeretur. Et quòd ubi phòcæ abundant, uel succinum, uel ambra colligitur. Et quòd a qua illa in tam pingui corpore concocta, aliquid ex eo ut & in nobis urina educit, ex cuius copia aliquid fieri necesse est. Nihil autem quod pinguescit aliud inuenitur in mediterraneo mari, sed lapides tantùm aut folia, uel his similia. Præterea phocæ odorẽ castorei horrent, quòd quasi contrarium natura sit succino, ab eoq; (ut aliâs dixi) fugantur. Neque enim facilè inuenire materiam ex qua fiat, præter hanc: nam arbores, & pisces, & folia, perspicua fieri non possent, attritu maris. Lachryma arborum primò, non benè oleret in regione tam frigida. Deinde, ubi ex arboribus deueheretur in mare, nisi ipsæ arbores in littore maris essent constitutæ? Et quod maximũ est, minima quantitas in tam uasto mari prorsus in nihilum redigerentur, ut tanta copia colligi non posset. Cumq; non nisi post uentos, qui illud è medio maris deferunt, colligatur: neque è bitumine, neq; herba quæ in littore oriatur, neq; è lachryma arborum fieri potest, aut ulla alia materia quæ in imo maris sit: nam ex alto originem ducit, ubi phocæ habitant: A bitumine uerò iuuari, non per absurdum, ut sit ex illius genere: quoniam materia utriusq; eadem, scilicet pingue humidum concoctum: sed & in sucino, quod ab animali magis

concoctum & minus terreum propter mare: bitumen uerò magis terreum & exustum. Ambra autem magis olet, & minus dura, quòd Solis calor uehementiùs concoquat eam: frigido uerò cuncta fermè durari solent. Ardet uerò utraque materia, ob pinguedinem et coctionem. Hæc igitur, de quibus aliás diximus, sunt explicata.

Chrysocolla & alumē affinia.

Sunt uerò metallica omnia, facilioris transmutationis quam reliqua: imperfectiora enim uelut sal & halinitrum, sulphur & bitumen, calchātum, & chalcitis, & misy. Chrysocolla quoq; adeò alumini uulgari, quod rochæ uocāt, conuenit, ut ex lotura antiqui aluminis chrysocolla fiat. Cùm

Chrysocollæ præparandæ modus.

uerò de chrysocolla aliâs locuti sumus, quæ arte cōficitur, de naturali nunc dicemus. Ea est materia quædam aquea, quæ in auri, argentiq; fodinis, nonnunquam etiam æris inuenitur. Ita ut quandoq; aqua ipsa metallis iuncta quod terrea sit atq; tenuis, metalla fluere cogat ac iungat. Quæ tamen generaliter colligitur, lapillis ac cœno constat, quibus lardum solent adiungere. Ita fit materia quædam mixta ex luto, lapillisq;. Concrescunt autem lapilli ipsi cœno cum aqua concocto, non secus atq; halinitrum. Dum uerò arte ad perfectionem deducta fuerit, adeò alumini similis est, ut etiam ipsos aurifices fallat. Est autem oblonga plerunque forma, cùm alumen quadratum sit, aut rotundum, & sapore minus astringente, sed quasi inter dulcem & pinguem, & metalla liquescere cogit, ac etiam iungit: & exusta minus cineris relinquit quàm alumen. Est autem metalli portio, tum ex operatione, tum ex locis in quibus gignitur.

HIERO-